

Hansen, Lorens Lorenzen (1875-1934).

Levnedsbeskrivelse indsendt til Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot af Keld Mortensen.

Lorens Lorenzen Hansen, Højvang.

Han blev født d. 16. januar 1875 i Ravnkobbel, Dybbøl sogn, som søn af landmand Christen Hansen på Ravnkobbel, og hustru Ingeborg, født Hansen.

Ifølge ejendomsregistret på Hjemstavnsarkivet i Skodborg for Brudsigvej blev han uddannet ved landbruget på Sundeved og havde en sommer ophold i Norge samt var elev på Tune landbrugsskole 1902. Senere kom han til at tjene som karl på Bejstrupgård i Københoved, Skrave sogn. Under opholdet her lærte han Kirsten Skøtt fra Langetved at kende og blev gift med hende i 1905.

Samme år købte han ejendommen Brudsigvej 1 af Marcus Ernst Christiansen.

I løbet af deres ægteskab fik de følgende børn: Kresten f. 30/6 1906, Inge Margrethe f. 15/10 1908, Kirsten Margrethe f. 29/7 1914, Jørgen f. 31/12 1919.

Foto fra 1920. Den unge kvinde yderst til venstre er ukendt (måske Andrea Roi, som var tjenestepige og nærmest en del af familien 1914-1918), Kirsten Hansen med Jørgen, Kirsten Margrethe, Inge Margrethe, Kresten ("Kedde Højvang") og Lorens Hansen.

I løbet af de første år af krigen var han et par gange blevet indkaldt til det tyske militær; men begge gange blev indkaldelsen aflyst. I sommeren 1916 blev han tiltagende syg. Ifølge sønnen Keddes erindringer havde han lungebetændelse; men der var nu nok tale om lungetuberkulose. I hvert fald blev han i begyndelsen af august 1916 – på egen regning – indlagt på et tuberkulosesanatorium i Harzen. Fra den periode begynder den omfattende brevkorrespondance mellem ham og konen, samt familie, naboer, venner og bekendte. Det meste af den korrespondance er bevaret og findes i dag på museet på Sønderborg Slot. En ufuldstændig afskrift findes på Hjemstavnsarkivet i Skodborg, og det er den, der danner basis for denne beretning.

Hansen, Lorens Lorenzen (1875-1934).

Levnedsbeskrivelse indsendt til Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot af Keld Mortensen.

En uge inden han havde besluttet sig for at afslutte kuropholdet, fik han d. 16. september 1916 igen indkaldelse til militærtjeneste, og da overlægen ikke ville sygemelde ham, var der denne gang ingen vej uden om. Han måtte stille på kasernen i Haderslev d. 21. september kl. 8, og det fik selvfølgelig store konsekvenser for livet på Højvang.

Mens Lorens var indlagt på sanatoriet havde Kirsten fået en forsmag på, hvad det ville sige at være alene om at passe hus og børn på henholdsvis 10, 8 og 2 år samt forestå driften af landbruget. Oven i måtte de også have en soldat fra det tyske vagtmandskab ved grænsen indkvarteret. Vedkommende skulle have kost og logi, hvilket selvfølgelig var en ekstra belastning; men til gengæld var de fleste af dem gode til at give en hånd med ved landbruget. Specielt én af dem, en holstener, som blev kaldt Hain, og som selv var landmand, ydede en stor indsats for at få det hele til at hænge sammen på Højvang. Når han ikke skulle gå vagt, arbejdede han i marken, passede hestene, vedligeholdte redskaber, etc.

Sommeren 1917 var ”russeren” Wilhelm Bittner karl.

Sommeren 1918 blev Heinrich Kröncke indkvarteret og fungerede som karl:

Heinrich Kröncke. Iflg. Kedde Højvangs erindringer var han gårdejer fra Hannover. Han gik på vagt om aftenen, og om dagen var han karl for Kirsten Hansen. Ved siden af drev han lidt smuglervirksomhed, og han vendte også det blinde øje til, når desertører ville snige sig over grænsen.

Hansen, Lorens Lorenzen (1875-1934).

Levnedsbeskrivelse indsendt til Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot af Keld Mortensen.

Problemet var det samme for alle nabogårdene, hvor manden også var indkaldt. Mændene havde ganske vist orlov engang imellem; men på grund af risikoen for desertering fik indkaldte nord for Flensborg meget sjældent lov til at rejse hjem, når de havde orlov. Man forsøgte at afhjælpe problemerne ved at ansætte en forvalter eller karle fra Danmark, eller unge mænd, som endnu ikke var gamle nok til at blive indkaldt; men de kunne ikke overkomme arbejdet alene. I forvejen havde man arbejdsredskaber som f. eks. selvbinder i fællesskab, og nu hjalp man så også hinanden med markarbejdet.

I hele perioden 1914-1918 havde Kirsten god hjælp af en ung pige i huset, Andrea Roy, som tog godt fat med alt både ude og inde: rengøring, vask, høst, tærskning, optagelse af roer og kartofler, plukning af frugt og bær, havearbejde samt alt muligt andet forefaldende.

Trods det hårde arbejde fra tidlig morgen til sen aften skrev Kirsten mange, lange breve til Lorens. Hun begyndte som regel på et brev om aftenen, indtil hun faldt i søvn. Når hun så den følgende morgen havde været oppe og malke køerne og fodre dyrene, skrev hun brevet færdigt, så sønnen Kedde kunne få det med og aflevere det på banegården i Skodborg, inden han skulle i skole. Nogle gange – når der var meget at berette om – strakte brevskrivningen sig over flere dage.

I 1917 var han i en periode i Lockstedter Lager. Nedenstående foto er sendt som postkort til hans svoger (formodentlig Niels Peter Holm, Langetved):

Lorens Hansen står som nr. 3 fra højre i bagerste række.

Hansen, Lorens Lorenzen (1875-1934).

Levnedsbeskrivelse indsendt til Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot af Keld Mortensen.

Kirsten og Lorens Hansen ca. 1920.

Lorens Hansen døde d. 7. april 1934 på ”Højvang”, 59 år gammel, af tuberkulose.

Kirsten Hansen døde d. 14. april 1957, 77 år gammel.